

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum in ratione superiori, vel inferiori possit esse peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

uerfitatē potentiarum, qñq; non. Quinq; n. modis F
in actibus animæ diuerſitas inueniri pōt. Vno modo
ſecundum fortitudinem & debilitatē, ſicut opi-
nari, & credere. Alio modo ſecundū velocitatē &
tarditatē, ſicut currere & moueri. Tertio modo
ſecundum habitum & priuationem, vt quieſcere, &
moueri. Quarto modo ſecundū cōparationem ad
contraria eiſdē generis, vt ſentire album, & nigrū.
Quinto modo eſt qñ actus eſt diuerſorū generum,
vt apprehendere, vel moueri, vel ſentire ſonū & co-
lorem. diuerſitas igitur primi, & ſecūdi modi diuer-
ſitatē potētia nō indicat, quia ſic oporteret tot eſſe
potētias animæ diſtinctas, quot gradus fortitudinis,
vel debilitatis, vel velocitatis, vel tarditatis inueniū-
tur in actibus ſimiliter etiam nec diuerſitas tertij, &
quarti modi, cum eiſdem potētia ſit operari ad
vtrūq; oppoſitū. Sola autem diuerſitas quinti modi
indicat diuerſitatē potētia, vt dicamus actus gene-
re diuerſos, qui in rōne obiecti nō cōueniunt. Et ſe-
cundum hoc diuerſitas actuum rationis ſuperioris,
& inferioris diuerſitatem potētia nō indicat.
Ad xiiii. dicendū, qđ intellectus agēs & poſſibi-
lis plūs differunt, quam ratio ſuperior & inferior,
cum intellectus agēs & poſſibilis diuerſa obiecta
formaliter reſpiciant, & ſi non materialiter. Reſpi-
ciunt enim diuerſam rationem obiecti, quamuis
vtrumque in eadem re intelligibili poſſit inueniri,
vnum enim & idem pot eſt eſſe prius intelligibile in
potētia, & poſt intelligibile in actu: ſed ratio ſuperi-
or, & inferior reſpiciunt diuerſa obiecta materialiter
non formaliter, cum reſpiciant naturas diuerſas,
ſecundum vnā rationem obiecti, vt ex dictis
pater. diuerſitas autem formalis maior eſt, quā ma-
terialis, & ideo ratio non ſequitur.

In corp. art.

Ad xiiii. dicendū, quod inferior ratio dicitur
a ſuperiori deduci, ratione eorūm quæ attendit
inferior ratio, quæ deducitur ab his, quæ ſuperior
attendit: rationes enim inferiores a ſuperioribus
deducuntur. vnde nihil prohibet rationem ſuperi-
orem, & inferiorem eſſe vnā potētiam, ſicut
videmus quod eiſdem eſt conſiderare principia
ſubalternantis, ſcientia, & principia ſubalternatæ:
quamuis hæc ab illis deducantur.

Ad xv. dicendū qđ pro tanto dī ratio ſuperior
inferiorem mouere: quia rationes inferiores regu-
landæ ſunt ſecundum ſuperiores, ſicut etiam ſub-
alternata ſcientia a ſubalternante regulatur.

ARTICVLVS III.

Verum in ratione ſuperiori, vel inferiori poſſit eſſe peccatum.

1. 2. q. 74. ar-
tic. 5.
Lib. 3. co. 52.
tom. 3.
Art. 1. huius
quæſt.

Tertio quaeritur, vtrum in ratione ſuperiori,
vel inferiori poſſit eſſe peccatum. Et videtur
quod non: quia dicit Philoſ. quod intellectus ſem-
per eſt reſtus: ratio autem eadem eſt potētia cum
intellectu, vt ſupra habitum eſt. ergo &c.

Cap. 4. te. 3.

¶ 2. Item, quicquid eſt ſuſceptiuū alicuius perfe-
ctio-
nis, ſi ſit ſuſceptiuū defectus, nō pōt eſſe in eo defe-
ctus, niſi oppoſitus illi perfectioni: quia contrariorū
idem eſt ſuſceptiuum: ſed ſecundum Auguſt. 12. de
Triu. propria perfectio rationis ſuperioris eſt ſapē-
tia, & inferioris ſcientia. ergo in eis non poterit eſſe
aliud peccatum, niſi ſtultitia, vel ignorantia.

1. retradica.
15. tom. 1. de
duabus na-
turis. to. 6.

¶ 3. Item, ſecundū Aug. omne peccatū eſt in volun-
tate: ſed ratio eſt alia potētia a voluntate. ergo &c.

p. 4. de Diui.
nomi. nomi.
med.

¶ 4. Itē, nihil eſt ſuſceptiuum ſui cōtrarij: quia cōtra-
ria ſimul eſſe nō pōt: ſed omne peccatū hominis eſt
cōtrariū rationi, malum enim hominis eſt cōtra ra-
tionē, vt dicit Diony. 4. ca. de Diui. nomi. ergo &c.

¶ 5. Præ. Peccatū qđ circa aliquā materiā cōmitti
nō pōt attribui alicui potētia: qđ ad illam materiā
nō extendit: ſed rō ſuperior hēt p. materiā res
nas, nō autē delectabilia carnis. ergo peccatū qđ cir-
ca delectabilia carnis cōmittit, nullo modo ratio-
ni ſuperiori attribui debet, cū tñ dicat Aug. qđ con-
ſenſus in actu rationis ſuperiori attribuitur.

¶ 6. Præ. Fortius nō vincit ab inferiori: ſed rō eſt ſu-
tiſſimū eorū qđ in nobis inueniunt. ergo nō poterit
ci per concupiſcentiā, vel aliquid hmōi. ergo &c.

SED CONTRA. Eiuſdem eſt mereri & demereri:
ſed meritum in actu rationis conſiſtit. ergo &c.

¶ 2. Præ. ſecundum Philoſo. contingit peccare
non ſolum ex paſſione, ſed ex electione ſed electio
in actu rationis conſiſtit cum ſequatur conſentium,
vt dicitur in Ethic. ergo &c.

¶ 3. Præ. Per rōnem dirigitur in ſpeculabilibus &
operabilibus: ſed in ſpeculariſ ſcōtingit eſſe pecca-
tū circa rōnem, vt cum aliquis paralogizat. ergo &c.

RESPON. Dicendum, quod ſecundū Aug. de
Triu. quandoq; peccatum eſt in ſuperiori ratione,
quandoq; in inferiori. Ad cuius intellectū oportet
duo cōgnoscere, ſc. actus poſſit attribui rōni,
quis ſuperiori, & quis inferiori. Sciendū eſt igitur,
quod ſicut duplex eſt apprehenſiua, ſ. inferior, & ſuperior,
ſ. inferior, qđ eſt intellectiua vel rōnalis
& duplex eſt appetitiua, ſ. inferior quæ vocatur ſen-
ſualitas, quæ diuiditur per irraſcibilem & concupiſ-
cibilem & ſuperior, quæ nominatur voluntas: hmōi au-
tē dūa appetitiua ad ſuas apprehenſiuaſ quantum ad
aliquid ſimiliter ſe habent, & quantum ad aliquid di-
ſimiliter. Similiter quidem quantum ad hoc, quod in
neutro appetitu poſt eſſe aliquis motus nō pra-
cedente aliqua apprehenſione. Appetitio nō non
mouet appetitū, vel inferiorē, vel ſuperiorem, cū
apprehenſum, vel ab intellectu, vel a phantaſia vel
a ſenſu, rōne cuius non ſoſi appetitus dī eſt motus,
uns, ſed etiā intellectus & phantaſia & ſenſus. Diſim-
liter autē quātū ad hoc, qđ in appetitu inferiori eſt
quæcū naturalis inclinatio, qua quodammodo na-
turaliter cogitur appetitus, vt in appetibile reſtat.
Sed ſuperior appetitus non determinatur ad alterū,
quia ſuperior appetitus liber eſt, non autē inferior.
Et inde eſt quod motus inferioris appetitus quia cauſa
attribuitur ſuæ apprehenſiua: quia cauſa
illius motus non eſt ex apprehenſione, ſed ex incli-
natione appetitus: ſed motus appetitus ſuperioris
attribuitur ſuæ apprehenſiua, ſ. rōni, quia ſuperi-
oris appetitus inclinatio in hoc, vel in illud ex natu-
ra rōnis cauſatur. Et inde eſt, qđ vires motus de-
ſtinguimus p. rōnari, irraſcibilem, concupiſcibilem, in pa-
te ſuperiori nominātes qđ apprehenſions eſt. in in-
feriori vero qđ appetitus. ſic igitur patet, qđ aliquis
actus attribuitur rōni dupliciter. Vno modo quod
immediate eius, vt pote ab ipſa rōne elicitus: ſicut
cōſerre de agendis, vel ſcībilibus. Alio modo quod
eius eſt mediante voluntate, qđ per eius ſed cū mo-
uetur. Sicut autē motus appetitus, qui ſequitur natu-
cū rōnis, rōni attribuitur a motus appetitus eorū
ſequētis deliberatione ſuperioris rōnis attribuitur
ſuperiori rōni, vt pote cū aliquid deliberat de agē-
dis, ex hoc quod aliquid Deo eſt acceptū, vel diuina
lege præceptum, vel aliquo hmōi modo. Inferioris
vero rōnis eſt qđ motus appetitus cōſequatur: autē
rioris rōnis iudiciū, vt eū deliberatur de agēdis per
cauſas inferiores, vt pote conſiderādo rō-
actus, dignitatē rōnis, hominū offenſam, &c.

